

cate carnem meam, et bibite sanguinem meum? Sed ista infanilia verba tegebant virtutem ipsius: virtus enim in barba intelligitur.

Cæterum, quod David non peccaverit, dum se insanum simulavit, inter alios sustinet Abulensis, q. 26: quia ad hoc faciendum videtur David motus fuisse a Deo qui dedit ei immobilitatem seu constantiam, ut in eo non appareret aliquod signum timentis, sed insanientis; unde ubi mox recessit ab Achis, venit super eum Spiritus propheticus, et composuit psalmum XXXIII *Benedicam Dominum in omni tempore, etc.*, ac proinde videtur Deus factum illius approbasse; quod consequenter malum esse non poterat.

Præterea David impingens in ostia, aliasque actiones deliras faciens, proprie non fingeat se esse stultum; sed solum non ostendebat se talem esse, qualis erat, et hoc ad salvandam vitam, idque sine præjudicio aliquid.

Itaque quod aliquis in verbis mentiatur, non licet homini pro conservanda vita, sive juste sive injuste eam amittere deberet: quod tamen gestu vel habitu quispiam per aliquam exteriorem effigiem, sine verbis, aliam quasi personam induat, non videtur illicitum, si id fiat ex causa urgenti et rationabili.

Ratio hujus est, quod mendacium non tam facile committatur factis quam verbis: verba enim sunt proprie instituta ad significandos mentis conceptus, et determinatam significationem habent; factis autem lata et indeterminata magis inest significatio.

Sic, v. g., mentiretur Belga, qui ad evadendam mortem, diceret se esse natum in Polonia; non item si ex simili causa vestem polonicam assumeret: aliquid mendacii arguendi essent viri ecclesiastici et religiosi, qui in partibus hæreticorum seculari veste utuntur, ut securius lateant.

Sic non est mentitus Josue, dum finxit se pavidum fugere cives Hai, ut eos ex urbe eliceret et mactaret: mentitus tamen fuisset, si verbis dixisset eis: Nos metu vestri fugimus. Et Gedeon, dum cum 300 sociis, eomplosione lagenarum et effulguratione lampadum finxit se copiosum habere exercitum, ut innumera quodammodo Madianitarum agmina terrore percelleret, mentitus non fuit; fuisset tamen, si verbis dixisset, non parvam sibi esse militum copiam.

Dices: Juxta D. Thom. 2a, 2æ, q. 111, a. 1, 0: *Ad virtutem veritatis pertinet, ut quis talem se exhibeat exterius per signa exteriora, qualis est; signa autem exteriora non solum sunt verba, sed etiam facta. Sicut ergo veritati opponitur, quod aliquis per verba exteriora aliud significet, quam habet apud se, quod ad mendacium pertinet: ita etiam opponitur veritati, quod per aliqua signa factorum vel rerum aliquid significet contrarium ejus, quod in eo est; quod proprie simulatio dicitur. Unde simulatio proprie est mendacium quoddam in exteriorum signis factorum consistens. Non refert autem utrum aliquis mentiatur verbo, vel quocumque facto. Atqui David per signa exteriora alium se simulavit, quam a parte rei erat; ergo mentitus fuit.*

R. Neg. min. Nam, ut ex dictis patet, David non

significavit falsum, sed tantum occultavit verum: siquidem quod salivam indecore sineret diffuere, in ostia impingeret, etc., totum fecit volens occultare quis esset. Unde etiam ipse D. Thom. ibidem in resp. ad 2 satis declarat, se non comprehendere factum Davidis: et in resp. ad 1 diserte admittit, quod non omne quod fingitur, aut simulatur (utique in factis) mendacium sit. Itaque juxta D. Thom. illa sola simulatio est mendacium, qua quispiam per aliqua signa factorum vel rerum significat contrarium ejus, quod in eo est; ut dum qui iratus est, rebus aut factis exterioribus significat se placatum; qui inimicus, amicum, etc.

Cap. XXII et XXIII rursus narrantur variæ Davidis fugæ, circa quas cum nihil notabile occurrat, de eisdem hic non tractamus.

CAP. XXIV, XXV, XXVI, XXVII.

David latens in spelunca Engaddi, oram chlamidis Saulis abscondit, sed illæsum abire permittit: deinde cibarum petens a Nabal, contumeliose ab illo repulsus, jurat se eum cum suis occisurum: Sauli dormienti hastam et scyphum tollit: tandemque inconstantiæ ejus fidere non ausus, ad Achis regem Geth revertitur, et continuo prædatum excurrit in hostes Israelis.

QUÆSTIO PRIMA. — AN DAVID LICITE POTUERIT OCCIDERE SAULEM.

Cap. XXIV, 4: *Porro David et viri ejus (qui jam ad sexcentos accreverant) in interiori parte speluncæ latebant: Davidem a Saule visum non esse, mirum non est: erat enim, ut Aug. lib. XVII de Civ. Dei, cap. 6, loquitur: Tenebroso occultatus antro, quo etiam Saul intraverat. Dixerunt autem commilitones Davidis ad eum, 7. 5: Ecce dies, de qua locutus est Dominus ad te: Ego tradam tibi inimicum tuum, ut facias ei sicut placuerit in oculis tuis. Dicunt doctores communiter, inquit Lyranus, quod hoc fuerit Davidi dictum, quando fugiens venit ad Samuelem, cap. XIX. Forsan etiam ipsimet Davidi, utpote prophetae, id Deus revelaverat immediate; quasi diceret: Non est, cur desperes te posse evadere manus Saulis; ego potius illum tradam in manus tuas, ut in eum quidquid liberit, facere possis: quæ verba videtur David quibusdam commilitonibus suis declarasse, ut illos confirmaret et animaret.*

Sed hinc suboritur ratio dubitandi, an ergo licuerit Davidi Saulem interficere, sive an verbis illis data fuerit ei potestas a Deo, Saulem sine peccato occidendi.

Opinionem affirmativam tenet Cajetanus, et vult Davidem hoc maxime casu, quo illum ad necem hostiliter querebat Saul, antevertere potuisse facinus, et violentum injustumque invasorem de medio tollere. Similiter alii censent, licuisse Davidi Saulem occidere, inquit A Lapide, ex eo quod S. Thom. ac alii doceant, invasum posse prævenire invadentem, etiamsi is nondum accedat, sed instructus sit ad inva-

dendum, si aliter non possit mortem evadere, nisi præveniendo: talis autem erat hæc invasio, quam assidue David sustinebat a Saule, ut naturaliter non posset mortem effugere, nisi eum præveniret. Ita A Lapide.

Attamen cum, ubi S. Thom. similia doceat, non assignet: non est verisimile, ejusmodi dogma ab illo tradi; præsertim cum ex iis, quæ habet doctor Angelicus 2a 2æ, q. 64, a. 7, tantum probabiliter concludi possit, licitum esse occidere eum qui actu vitam inique invadit. Porro ad quæstionem propositam

R. et dico cum Abulensi, Saliano, Estio, aliisque, quod non licuerit Davidi Saulem interficere.

Prob. I. Quia nemo melius intellexit illa verba Domini ad Davidem, quam David ipse, cui dicta sunt; atqui tamen ille non sic intellexit ea, quasi sibi liceret Saulem, oblata occasione, interficere: nam ab hac occasione, quasi a re turpi, abhorruit dixitque 7. 7: *Propitius sit mihi Dominus, ne faciam rem hanc; id est, Deus tollat a me potestatem et voluntatem hoc faciendi.*

Prob. II. Quia neque regia auctoritate, nisi post Saulis mortem, neque alia in Saulem jurisdictione fungi poterat David. Sed neque debebat latens in spelunca, ibique quietus remanens, censeri actu invadi a Saule; nam tutus jam erat ab illius manibus. Unde prævenire invadentem tum temporis, non fuisset inculpata sui tutela seu defensio, sed hostilis et non necessaria domini sui invasio.

Addi posset, quod nec oram quidem chlamidis regie præciderit David, nisi conscientia postea remordente, ut patet ex 7. 6: quanto minus igitur existimasset sibi licere Saulem interficere?

Sensus itaque Scripturæ supra adductæ est: *Tradam tibi Saulem, hostem tuum, in manus tuas, tu considera, an placeat illum interficere: neque enim propterea licebat Pilato Christum interficere, quod illi potestas data esset desuper, ut habetur Joan. XIX: nam verba hujusmodi solam potestatem physicam significant, qualem habet vigilans in dormientem, vel armatus et liber adversus illum qui inermis est et vinculis constrictus.*

Dices: S. P. Aug., lib. cont. Adim., cap. 17, ita scribit: *Certe inimicum et persecutorem suum, nimis ingratum et nimis infestum, Saulem regem accepit David in potestatem, ut ei faceret quod vellet, et elegit parcere potius quam occidere. Non enim erat jussus occidere, sed neque prohibitus: imo etiam divinitus audiebat, se impune facere quidquid vellet inimico: et tamen tantam potestatem ad mansuetudinem contulit.*

R. Quod S. Doctor dicat: *impune*, et non, *juste*, imo addit: *Ecce ille bellator implevit præceptum Christi, quod accepimus, ut diligamus inimicos.* Per quod significare videtur, Davidem alioquin transgressurum fuisse præceptum de diligendis inimicis. Quod autem dicat: *Neque occidere fuit prohibitus*, intellige de prohibitione speciali et expressa, quamvis generali lege hoc esset ei vetitum.

Nec obstat, quod subjungat Aug.: *Dicatur mihi, S. S. XXVI*

quem timuit, cum interficere noluit? Nec hominem possumus dicere timuisse, quem acceperat in potestatem; nec Deum qui dederat, cum tamen revera Deum timere debuisset, si hæc occisio ejus præcepto fuisset adversa. Enimvero paulo infra dicit: *Dedit (Deus) in potestatem inimicum, quem nondum volebat occidi.* Adeoque de potestate impune occidendi intelligi debet, sic ut per ejusmodi occisionem Davidi poena timenda non esset. Hinc S. Doctor, lib. de Spiritu et Lit., agens de eadem potestate, comparat potestatem quam acceperat David occidendi Saulem, potestati quam habebat Pilatus interficiendi Christum.

QUÆSTIO II. — QUÆDAM ALIA RESOLVUNTUR.

Petes 1. quæ fuerit causa, cur indoluerit David, postquam absciderat extremitatem chlamidis Saulis.

R. Putat Abulensis Davidem ideo indoluisse, quod surrexisset et ivisset ad Saulem, eo animo ut illum occideret, non autem ut extremitatem pallii ejus regalis tantum abscinderet; sed Deum in hoc facto ei cor immutasse, ut de voluntate hac, quamvis non plene deliberata, doleret et poeniteret David, et hoc significari illis verbis, cap. XXIV, 6: *Percussit cor suum David.*

Verumtamen huic opinioni videtur adversari, quod textus sacer post illa verba: *Percussit David cor suum* (id est, remordit eum conscientia), statim subjungat: *Eo quod abscondisset oram chlamidis Saulis.* Hujus ergo abscissionis poenituit Davidem, non de voluntate occidendi, quam absolute nunquam habuit.

Hinc pariter habent LXX: *Percussit David cor suum, quoniam abstulit alam diploidis ejus.* Et Paraphrasis chaldaica: *Doluit David in corde suo, eo quod abscondit alam, quæ Saulis.*

Nec aliam poenitudinis causam assignat S. P. Aug., lib. XVII de Civ. Dei, cap. 6, et lib. II cont. lit. Petilianus, cap. 48, dicens de Davide: *Eum (scilicet Saulem) propter sacrosanctam unctionem, et honoravit vivum, et vindicavit occisum, et quia vel panniculum ex ejus veste præcidit, percusso corde trepidavit.*

Conscientia ergo Davidem remordit, quod ausus fuisset regis et domini sui Saulis vestem conscindere, atque ita majestatem regiam temerare: quia in hoc, inquit Lyranus, fecerat irreverentiam Sauli, qui honorandus erat, quamdiu in regno tolerabatur a Deo.

P. 2. an peccaverit David, dum cap. XXV, 22, juravit se Nabal eum omnibus suis occisurum, eo quod nimirum hic ipsi negasset cibaria, et convitia ac maledicta contra eum retulisset.

R. affirmative; et magis peccasset, si juramentum re ipsa implevisset: nam in domo Nabal erant multi, uno ipso excepto, reliqui innocentes: nam responsum ejus insulsum et indiscretum servis ejus displicuerat; unde illud ad uxorem ejus Abigail retulerunt, ut ipsa illud corrigeret; ut patet ex 7. 14 et 15. Juravit ergo David et ex impetu juvenili, et fervore militari; sed ad se rediens, manum a cæde cohibuit.

Hinc monet S. P. Aug., lib. cont. Mendac., cap. 9, quod non singula virorum, qui in Scripturis laudantur, facta nobis imitationi sint proposita: *Ne violemus præ-*
(Vingt-sept.)

repta, inquit, dum passim sectamur exempla. An vero ruit juravit David, se occisurum esse Nabal, et clementi consideratione non fecit, propterea illum imitandum esse dicemus, ut temere juremus nos esse facturos, quod non esse faciendum, postea videmus?

P. 3. quo jure David irruerit promiscue in Amalecitas, aliasque gentes, ut dicitur cap. XXVII.

R. quo jure de Amalecitis prædas ageret David; imo et promiscuas cædes, nullo sexus aut ætatis discrimine servato, exerceret, non est intellectu difficile: Deus enim illos omnes occidi jusserat, supra, cap. XV, 3. Item Exod., XVII, 16, dicitur: *Bellum Domini erit contra Amalec a generatione in generationem*; hoc est, in perpetuum: potuit igitur David illam gentem vastare jure belli.

Quoad cæteros populos, jus habuit ex lege Deuter. XX, 17, quæ jubet omnes incolæ terræ, Israelitis a Deo promissæ, etiam parvulos ac feminas occidi, eorumque bona diripi.

Dices: David hæcenus non erat absolutus princeps aut rex; ergo penes ipsum non erat jus indicendi aut movendi bellum.

R. quod hoc non obstante, equidem esset dux et chiliarcha, constitutus a Saule, contra inimicos populi Israel: et quamvis Saul Davidem odisset ac persequeretur, gratum tamen et ratum habebat, tum Saul, tum omnis populus, quod David communes hostes interficeret et opprimeret, quos ipsi magno labore et periculo subjugare debuissent. Ita Cajetanus, Abulensis et alii.

Dici quoque potest cum Saliano, Davidem etiam speciali jure et instinctu divino hæc fecisse: nam et habebat secum Abiathar sacerdotem, per quem divinum oraculum consulebat, antequam iret ad pugnam; ut ex cap. XXX patet.

P. 4. an sit necesse admittere, Davidem fuisse mentitum, dum, cap. XXVII, 10, interrogatus a rege Achis: *In quem irruisti hodie?* respondit: *Contra meridiem Judæ*; quasi significasset, se contra Judæos meridionales excurrisse.

R. verba Davidis sine mendacio sic exponi posse: rui contra Philistæos aliosve socios eis confederatos, qui erant ad meridiem Judæ; etiamsi rex ejus responsum non sic acciperet, sed in alia significatione: nam ex causa legitima uti licet sermone ambiguo, modo sensus verus, in eo contentus, intendatur.

CAP. XXVIII, XXIX, XXX, XXXI.

Saul, divino responso destitutus, instante prælio, per pythonissam jubet suscitari Samuelem. Rex Achis Philistæus Davidem sibi comitem ad pugnam assumit; sed contradicentibus satrapis pedem referre cogitur. Absente cur suis Davide, Amalecitarum urbem Siceleg invadunt, spoliunt, et succendunt. Saul vulneratus a sagittariis, ne incircumcisorum ludibriis afficiatur, proprio gladio incumbens, seipsum interficit.

QUESTIO PRIMA. — AN VERUS SAMUEL HIC CAP. XXVIII SUSCITATUS FUERIT, AN VERO DÆMON SUB EFFICTA SAMUELIS LARVA VEL UMBRA APPARUERIT.

Nonnulli veteres, quibus non satis perspecta fuit

auctoritas lib. Ecclesiastici, censent fuisse Samuelem phantasticum, et larvam illusionemque diaboli, puta dæmonem in specie Samuelis. Ita arbitratur Tertull. lib. de Anima, cap. 57.

Quod ita etiam censeant Procopius, Eucherius, ac Beda in cap. XXVIII lib. I Reg., affirmat A Lapidus in cap. XLVI Ecclesiastici: attamen Eucherius, lib. I, cap. 29, ubi præsentem quæstionem tractat, nihil affirmat; sed verba S. Aug. de hac re disputantis unice refert.

Insuper, quemadmodum observat Estius, auctor Quæstionum Veteris ac Novi Testamenti apud S. Aug., q. 27, omnino contendit, non ipsum Samuelem, sed in ejus persona malignum spiritum apparuisse. In eadem sententia est auctor librorum de Mirabilibus S. Scripturæ. Et ex his libris, falso Aug. nomine divulgatis, decepti multi idem secuti sunt. His positus,

R. et dico: Vere hic apparuit anima Samuelis, non vi incantatricis pythonissæ, sed Deo ita volente, in corpore aereo assumpto, quale assumunt angeli, dum hominibus apparent.

Prob. I. Quia Ecclesiast. XLVI, inter alia ad commendationem Samuelis spectantia, ita legitur ̄. 25: *Et post hæc dormivit, et notum fecit regi, et ostendit illi finem vitæ suæ, et exaltavit vocem suam de terra in prophetia delere impietatem gentis.* Ubi Scriptura sacra hanc ultimam et maximam laudem dat Samueli, quod post mortem prophetaverit, seu exaltaverit de terra vocem suam in prophetia. Porro hæc in laudem Samuelis non dicerentur, si per diabolium gesta fuissent, ut notat Estius: enimvero potius ingens probum et dedecus fuisset Samueli, si ejus umbra et forma, usurpata a dæmone, servisset pythonissæ, ejusque magiæ et incantationi. Unde et Tirinus ita scribit: Dubitare, an verus fuerit Samuel saltem secundum animam, pene temerarium jam putarim: cum Ecclesiast. XLVI diserte dicatur: *Post hæc dormivit, etc.*

Notari etiam meretur Pauli Burgensis reflexio apud Lyranum, quod de uno eodemque supposito Scriptura dicat, quod qui dormivit notum fecerit regi: atqui qui dormivit fuit Samuel, non diabolus; ergo et qui notum fecit regi, fuit Samuel.

Igitur ante omnia hæc in re audienda est Scriptura ipsa, quæ alio loco manifestiori, scilicet Ecclesiast. XLVI, hanc quæstionem satis dissolvere videtur. Et hinc secundum D. Thom. 1. p. q. 89, a. 8, ad 2, tantum negari potest Samuelem apparuisse, si auctoritas Ecclesiastici non recipiatur: jam vero juxta decretum concil. Trid., sess. 4, liber Ecclesiastici inter canonicas Scripturas recipiendus est; ergo, etc.

Verba Doctoris Angelici sunt: *De Samuele oïci potest, quod ipse apparuit per revelationem divinam, secundum hoc quod dicitur Ecclesiastici XLVI...*; deinde subjungit: *Vel illa apparitio fuit procurata per dæmones, si tamen Ecclesiastici auctoritas non recipiatur propter hoc, quod inter canonicas Scripturas apud Hebræos non habetur.*

Eandem sententiam contrariæ præfert 2a 2a,

q. 174, a. 5, ad 4, ubi manifeste dicit: *Etsi voluntate Dei ipsa anima Samuelis Sauli eventum belli præannuntiavit, Deo hoc sibi revelante... nec obstat quod arte dæmonis hoc dicitur factum: quia etsi dæmones animam alicujus sancti evocare non possint, nec cogere ad aliquid agendum, potest tamen hoc fieri divina virtute, ut, dum dæmon consulitur, ipse Deus per suum nuntium veritatem enuntiet, sicut per Eliam veritatem respondit nuntiis regis, qui mittebantur ad consulendum deum Accaron, ut habetur IV Reg. I.* Ita Doctor Angelicus.

Prob. II. Quia id clare insinuare videtur contextus historicus hic cap. XXVIII, 11, 12, 14, 15, 16 et 20, ubi non alius nominatur, describitur, et loqui ac prophetare significatur, quam Samuel propheta.

Prob. III. Quia idipsum intelligitur ex ejus prophetia, qua is, qui apparet, graviter, vere, et severe Sauli mortem atque Hebræis cladem ob scelera intentat, et vaticinatur: et quidem cum omnibus suis circumstantiis, quæ quemadmodum prædictæ erant, evenerunt; ita ut omnino dicendum appareat, quod hæc non fuerit conjectura, vel elusio diabolica; sed verissima prophetia, Deique oraculum.

Addi potest, quod huic sententiæ subscribant plurimi gravissimique auctores et patres, ut S. Ambrosius in cap. I Lucæ, S. Hieron. in cap. VII Isaïæ, Abulensis, Dionys. Carthusius, Hugo cardinalis, Bellarminus lib. II de Purgatorio, cap. 6, qui pro hac opinione etiam adducit S. Justinum Mart. in Dial. cum Tryphone, et S. Basilium Epist. 80: imo Tirinus inter alios citat Tertull. lib. III cont. Marcionem.

Præ reliquis autem eidem sententiæ suffragatur S. P. Aug., lib. de Cura pro mortuis, cap. 13, ubi ita scribit: *Samuel propheta defunctus vivo Sauli etiam regi futura prædixit: quamvis nonnulli non ipsum fuisse, qui potuisset magicis artibus evocari, sed aliquem spiritum, tam malis operibus congruentem illius existiment similitudinem figurasse: cum liber Ecclesiasticus... continet in laude patrum, quod Samuel etiam mortuus prophetaverit. Sed si huic libro ex Hebræorum (quia in eorum non est) canone contradicitur, etc.*

SOLVUNTUR ARGUMENTA. — Obj. I. Qui Sauli apparuit, hic, cap. XXVIII, 19, dixit ei: *Cras tu, et filii tu mecum eritis.* Atqui Samuel receptus erat in limbum cum aliis patribus, et Saul descendurus erat ad infernum damnatorum; ergo videtur fuisse dæmon, qui ei consortium promisit.

R. Neg. conseq. ac dico, verba illa: *Mecum eritis, etc.*, significare generatim et confuse locum, statumque defunctorum, non autem specialiter distincteque ejus receptaculum ac sedem. Sensus ergo est: *Mortui eritis, et in communi statu alterius sæculi.*

Nec aliter hæc intellexit Saul: nam si id intellexisset de receptaculo sanctorum prophetarum, sive de limbo patrum, non parum potuissent hæc ipsum recreare: jam vero, testante Scriptura, *Saul cecidit porrectus in terram; extimuerat enim verba Samuelis: ac consequenter ea non intellexit de limbo patrum.* Unde S. P. Aug., lib. II ad Simplic., q. 3, id permittit

hoc sensu intelligi, ut non ad æqualitatem felicitatis, sed ad parem conditionem mortis referatur; quod uterque homo fuerit, et uterque mori potuerit, jamque mortuus mortem vivo præannuntiabat.

Subtiliter etiam observat Lyranus, quod si ex damnato Saule inferatur apparuisse dæmonem, eadem ratione in oppositum ex Jonatha, viro bono et perfecto, inferatur apparuisse Samuelem; quia Jonathas, qui cum Saule interfectus est, talis in Scriptura exhibetur, ut in partem sanctorum censeatur receptus.

Obj. II. Umbra, quæ Sauli apparuit, obediit pythonissæ ejusque magiæ, atque per ejus incantationem ope dæmonis suscitata videtur; pythonissa enim non alium quam suum dæmonem evocavit: atqui indignum, imo impium est, sentire quod anima Samuelis obediisset pythonissæ; ergo videtur apparuisse larva dæmonis, non umbra Samuelis.

R. Neg. maj. Samuel enim apparendo, non obediit pythonissæ, sed jussu Dei sponte occurrit: imo prævenit et impedivit ejus incantationem, artemque magicam, ut patet ex textu.

Inst. Umbra apparens ait Sauli: *Quare inquietasti me ut suscitarer?* Ergo ad postulationem Saulis, qui id rogaverat fieri per artem consuetam pythonissæ, fuit suscitata, ac proinde non fuit verus Samuel.

R. Samuelem quidem suscitatum fuisse ad postulationem Saulis, sed ex virtute et jussu Dei, non autem ad operationem istius mulieris, quam suscitatus prævenit.

Obj. III. Pythonissa dixit loco citato, ̄. 15: *Deos video ascendentes de terra*: ergo inter spectra, ope dæmonis excitata, hic etiam apparuit umbra quædam Samuelem representans.

R. Neg. conseq. Quia hebraica phrasi pluralis numerus pro singulari ponitur, ad designandam personam, de qua agitur, dignitatem. Sic Exod. XXXII de vitulo aureo, qui tamen unicus erat, dicitur: *Hi sunt dii tui.* Et passim hebraica vox *Elohim*, quæ etiam deos significat, pro Deo in Scripturis ponitur.

Insinuat ergo pythonissa, eum qui apparuit, tanto esse splendore circumfusum, ut non aliquis ex hominum numero, sed Deus ipse videretur. Idipsum autem etiam Saul optime intellexit, cum in singulari eam interrogat: *Qualis est forma ejus?* Unde et ipsa mulier quoque, relicto jam plurali numero, respondet: *Vir senex ascendit amictus pallio.*

Obj. IV. Juxta S. P. Aug., lib. II ad Simplic., q. 3: *In hoc facto potest esse alius facilius intellectus, et expeditior exitus, ut non vere spiritum Samuelis excitatum a requie sua credamus, sed aliquod phantasma, aut imaginariam elusionem, diaboli machinationibus factam: quam propterea Scriptura nomine Samuelis appellat, quia solent imagines rerum, earum nominibus appellari, quarum imagines sunt.* Ita S. pater.

R. quod S. P. ibidem in illa quæstione tantummodo disputative procedat, et utramque opinionem problematice proponat: libro autem de Cura pro mortuis, quem posterius scripsit, et re diligentius consi-